

2.3 Jaanus Otsa (kuni 1937 Ende)

4/16.04.1879 Audrus¹ – 12.03.1944 Viljandi

Jaanus Ende sündis 1879 Juhan Ende (1834–1880) ja Liso Maibahi (1845–?) neljanda lapsena. Jaanus sündis Audru vallas, oli Audru koguduse liige.² Tal oli vend ja kaks õde. Lapselaps on meenutanud, et Jaanuse pere oli pärit Amblast, ta olla kaheksa klassi koolis käinud ja tegutses õpetajana.

Peipsi taga oli palju eesti külasid ja nad olid rikkamad, kui Eestis, Jaanus käis noores põlves eesti külades koduõpetajaks.³ Nende töödega tegelemise käigus olevat ta tutvunud seal Aino Puuniga (sünd 1887), temaga seal abiellunud. Nende esimene laps Arnold sündis Venemaal Passinas 1915. Peatselt olevat nad tulnud tagasi Eestisse ja asusid elama Viljandisse.

Jaanus Endest sai majaomanik ja Viljandi linnavolikogu liige. Jaanus Ende valiti 1919. a-l Viljandi linnavolikogu valimistel linnavolikokku Maarahva Liidu nimekirjast ning 1927. a valimistel Eesti majaomanikkude ja käsitööliste rühma nimekirjast.⁴

1921. a Viljandi elanike nimekirja kohaselt oli Jaanus Ende õpetaja ja Vanaoja tänav 15 maja omanik.⁵ Nendega elas koos nende seitse last, vanim Arnold Ende oli iseseisev, teised Liidi, Maria, Veera, Hilda, Laine ja Jüri olid õppurid. Nendega elas ka Jaanuse ema Liina. Majas olid üürnikud ja kojamees peredega.⁶ Perekonna sõnul aitas Jaanus samale krundile ehitada maja ka pojale Arnoldile.

Jaanus Ende oli Kaitseliidu Viljandi maleva liige, osales tihti Kaitseliidu laskevõistlustel. Tegutses Viljandi malevas ka laskmisinstruktorina.⁷ Teda autasustati Kaitseliidu teenetemärgiga.

¹ Peeter Jalakas e-kiri, 06.09.2024.

² LVMA.5233JR.5.XXX, Viljandi Linnavalitsuse perekonnaregister, lk 2.

³ Alide Ende tütre Mare Maastiku mälestused.

⁴ Viljandi linnavolikogu wolinikkude ja nende kandidatide nimekiri. Riigi Teataja, nr 37, 13.06.1919, lk 2. <https://dea.digar.ee/?a=is&oid=AKriigiteataja19190613&type=staticpdf&eXXX->; Viljandi linnavolinikkude nimekiri. Riigi Teataja, nr 19, 14.08.1927, lk 2. <https://dea.digar.ee/?a=is&oid=AKriigiteataja19270214&type=staticpdf&e=-----XXX->

⁵ ERA.52.1.XXX; Viljandi linna elanikkude nimekiri 1921. aastal.

⁶ ERA.52.1.XXX, Viljandi linna elanike nimekirjad. https://www.ra.ee/dgs/_purl.php?shc=ERA.52.1.155:XX

⁷ Kaitse Kodu, nr 1, 26.03.1935, lk 13.

Rahvusrhiivis on foto Viljandi linnavalitsuse liikmetest, kus peal on Ende.⁸ Sama isik on Viljandi muuseumi fotol „Avaliku elu tegelased“.⁹

Joonis 1 foto Viljandi linnavolikogu liikmed Viiratsis 1938 F A.Kiisla, Viljandi Muuseum VM VMF 96 F/545

1937 eestindas perekond perenime Ende'ist Otsa'ks.¹⁰

Kuidas 62-aastane Jaanus Otsa koos abikaasa Ainoga 1941. a repressioonidest pääsesid, ei ole selge. Ka Saksa okupatsiooni aastatel ei ole tema kohta aktiivse tegevuse märke.

Jaanus Otsa suri 1944. aastal 65-aastaselt ja on maetud koos abikaasa ja ühe tütreaga Viljandi Metsakalmistule.¹¹

Aino ja Jaanus Otsa tütar Laine Ende:

⁸ EFA.208.5.XXX. <https://www.meediateek.ee/photo/view?id=XXXq=Ende>

⁹ PM F XXXX:5. <https://ajapaik.ee/?XXX&page=1&q=Ende>

¹⁰ Perekonnanime muutmine. https://www.ra.ee/dgs/_purl.phshc=ERA.5201.2.XXXXX:1

¹¹ Haudi. <https://www.kalmistud.ee/burial-place/GXXXXXpr25>